

Sygn.akt III AUa 1754/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 kwietnia 2014r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Bohdan Bieniek (spr.)

Sędziowie: SA Dorota Elżbieta Zarzecka

SA Piotr Prusinowski

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 29 kwietnia 2014 r. w B.

sprawy z odwołania D. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o rentę

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łomży III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 18 września 2013 r. sygn. akt III U 116/13

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1754/13

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 1 lutego 2013 r. odmówił D. D. przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, bowiem orzeczeniem Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 14 stycznia 2013 r. nie uznano ubezpieczonej za osobę niezdolną do pracy.

D. D. w odwołaniu od powyższej decyzji podniosła, że Komisja Lekarska nie wzięła pod uwagę rokowań lekarskich, które są niekorzystne. Wskazała, że chorobie zwyrodnieniowej stawów biodrowych towarzyszy również nadciśnienie, które powoduje uczucie kołatania, bóle w okolicy serca, zawroty głowy, zmęczenie i senność. Odwołująca podniosła, że posiada ustalony umiarkowany stopień niepełnosprawności.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Łomży po rozpoznaniu powyższego odwołania, wyrokiem z dnia 18 września 2013 roku zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał D. D. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy za okres od 14 listopada 2012 r. do 30 czerwca 2014 r. oraz nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego określonej w art.118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W pierwszej kolejności Sąd I instancji wskazał na treść przepisu prawa materialnego art. 57 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zawierający przesłanki uzyskania renty z tytułu niezdolności do pracy. Przytoczył również definicję osoby niezdolnej do pracy zawartej w art. 12 ust 1-3 cytowanej ustawy oraz treść art. 13 ust. 2-3a w/w ustawy.

Sąd Okręgowy celem wyjaśnienia czy odwołująca jest rzeczywiście, całkowicie lub częściowo niezdolna do pracy oraz czy ewentualna niezdolność ma charakter stały czy okresowy dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy z zakresu ortopedii, neurologii, kardiologii oraz medycyny pracy.

Biegli powyższych specjalności po przebadaniu odwołującej oraz po przestudiowaniu akt rozpoznali u niej szereg schorzeń. Z uwagi na powyższe rozpoznanie biegli stwierdzili, że D. D. jest częściowo niezdolna do pracy od 14.11.2012 r. na jeden rok od dnia badania biegłych. Powyższe wnioski opinii zakwestionował organ rentowy wnosząc o dopuszczenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłych sądowych. Zdaniem Przewodniczącego Komisji Lekarskiej ZUS sporządzona opinia była pobieżna, wnioskodawczyni jest w dobrym stanie ogólnym, jest technikiem ekonomistą i pracuje jako księgowa. Jest zborna psychicznie, wydolna oddechowo i krążeniowo. Pomimo, że porusza się przy pomocy kuli łokciowej, chód jest dość sprawny. Sąd Okręgowy uwzględnił wniosek organu rentowego.

W dalszej kolejności Sąd I instancji wskazał, że w opinii uzupełniającej biegli podtrzymali swoje stanowisko wskazując, że opiniowana jest częściowo niezdolna do pracy od 14.11.2012 r. do lipca 2014 r. W uzasadnieniu swojego stanowiska podnieśli, że pozwany nie stwierdził szeregu schorzeń, którymi jest dotknięta odwołująca. Zdaniem biegłych wszystkie schorzenia, które posiada badana, ich stopień zaawansowania, rodzaj wykonywanej pracy i kwalifikacje zawodowe dają podstawę do uznania jej za częściowo niezdolną do pracy. W odpowiedzi na opinię uzupełniającą organ rentowy podtrzymał swoje stanowisko w zakresie konieczności dopuszczenia dowodu z opinii innego biegłego z zakresu ortopedii. Sąd Okręgowy oddalił wniosek dowodowy organu rentowego, albowiem w ocenie Sądu I instancji, wszelkie okoliczności wskazywane przez organ rentowy zostały przez biegłych uwzględnione.

Sąd I instancji podzielił wnioski opinii biegłych, uznając że zawiera fachową, spójną, logiczną argumentację. W sposób rzetelny i jednoznaczny opisuje schorzenie odwołującej się oraz powody dla których biegli uznali je za wystarczającą podstawę dla stwierdzenia u odwołującej się częściowej niezdolności do pracy.

Mając na uwadze opinię biegłych lekarzy Sąd Okręgowy uznał, iż stan zdrowia wnioskodawczyni uzasadnia uznanie jej za osobę częściowo niezdolną do pracy zarobkowej. W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴§ 2 kpc orzekł jak w sentencji wyroku.

Od powyższego orzeczenia apelację wywiódł organ rentowy, zaskarżając wyrok w części dotyczącej przyznania prawa do renty i zarzucając orzeczeniu naruszenie:

1. prawa materialnego tj. art. 57 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez przyjęcie, że wnioskodawczyni jest częściowo niezdolna do pracy, w sytuacji gdy tej niezdolności nie potwierdza znajdująca się w aktach dokumentacja lekarska.
2. przepisów postępowania tj. art. 217 § 3 kpc poprzez pominięcie dowodu z opinii biegłego z zakresu ortopedii w wyniku wadliwej oceny, iż nie jest on istotny dla rozstrzygnięcia sprawy.

Wskazując na powyższe zarzuty organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości tj. o oddalenie odwołania skarżącej.

W uzasadnieniu swego stanowiska skarżący podniósł, iż ubezpieczona posiada wysokie kwalifikacje i pracuje jako księgowa. Obecnie wykonuje prace umysłowe, a nie fizyczne, co powinno mieć znaczenie przy ocenie pojęcia częściowa niezdolność do pracy. Tymczasem wypowiadający się w sprawie biegli pominęli powyższe okoliczności, co uzasadniało dalsze prowadzenie postępowania dowodowego.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawczyni wniosła o oddalenie apelacji organu rentowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych stanu zdrowia D. D. i na ich podstawie wywiódł trafne wnioski. Sąd Apelacyjny w całości aprobuje stanowisko Sądu Okręgowego wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i ustalenia poczynione przez Sąd Okręgowy przyjmuje za swoje.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie było ustalenie, czy ubezpieczona spełniła przesłanki z art. 57 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, warunkujące przyznanie jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Zgodnie z powyższym przepisem renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki: jest niezdolny do pracy, ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy oraz niezdolność do pracy powstała w okresach wymienionych w art. 57 ust. 1 pkt 3 albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów. Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

Pojęcie niezdolności do pracy i jej rodzaje (wraz z przesłankami orzekania o niej) zdefiniowane zostały w art. 12 oraz art. 13 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W myśl powołanych przepisów niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania tej zdolności po przekwalifikowaniu, przy czym niezdolność jest częściowa, gdy ogranicza się do utraty w znacznym stopniu zdolności do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (wyrok Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 8 grudnia 2000 r. II UKN 134/2000 OSNAPiUS 2002/15 poz. 369).

W celu ustalenia, czy odwołująca jest niezdolna do pracy Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy ortopedy, neurologa, medycyny pracy oraz kardiologa. Biegli po zapoznaniu się z dostępną dokumentacją lekarską i zbadaniu wnioskodawczyni stwierdzili u niej zaawansowane schorzenia [podysplatyczna choroba zwyrodnieniowa stawu biodrowego prawego, stan po endoprotezo plastyce stawu biodrowego lewego, chorobę zwyrodnieniową kręgosłupa z przewlekłym zespołem bólowym oraz nadciśnienie tętnicze i nadwagę] uzasadniające orzeczenie częściowej niezdolności do pracy.

W opiniach uzupełniających, odnosząc się do zarzutów organu rentowego, biegli podtrzymali swoje dotychczasowe stanowisko w kwestii stanu zdrowia wnioskodawczyni. Zwrócili także uwagę na pominięte w diagnozie organu rentowego schorzenia [skolioza I/II odcinka L-S, koślawość kolan i paluchów oraz stóp płasko koślawych], jak też niepełne odczytanie wyniku badania MR z dnia 22 października 2012r. Przedmiotowe badanie wskazuje na esowatą skoliozę odcinka Th/L kręgosłupa z rotacją, modalacją worka oponowego i zwężeniem otworów międzykręgowych. W ocenie biegłych dodatkowo opisane okoliczności stanowią dostateczny dowód na istnienie częściowej niezdolności do pracy wnioskodawczyni.

Mając na uwadze opinie biegłych sporządzone w postępowaniu przed Sądem Okręgowym należy uznać, iż D. D. jest częściowo niezdolna do pracy. Poczynione w tym kierunku ustalenia Sądu Okręgowego są prawidłowe. Przede wszystkim Sąd I instancji dokonał swobodnej oceny dowodów, o której mowa w treści art. 233§ 1 kpc. Zgodnie z tym przepisem Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w sprawie. W kontekście zarzutów prawa procesowego stwierdzić należy, że Sąd jest zobligowany uwzględnić wszystkie dowody przeprowadzone w postępowaniu, jak też uwzględnić wszelkie okoliczności towarzyszące ich przeprowadzaniu [vide wyrok SN z dnia 11.07.2002r. w sprawie IV CKN 1218/00]. Granice swobodnej oceny dowodów winny być wyznaczone wymogami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia. W myśl powyższych dyrektyw Sąd I instancji rozważa w sposób

racjonalny i wszechstronny materiał dowodowy, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych, a wiążąc ich moc i wiarygodność odnosi do pozostałego materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie [zob. wyrok SN z dnia 10.06.1999r. w sprawie II UK 685/98]

Stosownie do powyższych dyrektyw Sąd Okręgowy zasadnie uznał, że istnieją przesłanki do oparcia rozstrzygnięcia o zgromadzony materiał dowodowy bez konieczności jego poszerzenia, stosownie do wniosków pozwanego. Za prawidłowością stanowiska wynikającego z treści zaskarżonego orzeczenia wynika fakt, że biegli w swej opinii uzupełniającej wyjaśnili przyczynę sformułowania odmiennego stanowiska. Podkreślili, iż wynika ono z uwzględnienia pominiętych w opisie lekarzy orzeczników schorzeń, jak i wobec niepełnego odczytania wyniku badania MR. Zaprezentowane przez biegłych uwagi stanowią dostateczny argument uzasadniający wiarygodność przeprowadzonego dowodu z opinii biegłych. Nie można przecież lekarza orzecznika [Przewodniczącego Komisji Lekarskiej] statuować w uprzywilejowanej pozycji i automatycznie uwzględniać zgłoszone wnioski o przeprowadzenie dowodu z kolejnego zespołu biegłych. W dobie konieczności wąskich specjalności lekarskich należy zgodzić się z argumentami biegłych, że rozpoznane schorzenia, jak i opisany w opinii stopień ich zaawansowania czynią ubezpieczoną obecnie niezdolną do pracy. W składzie biegłych znajdował się lekarz medycyny pracy, który mając na uwadze kwalifikacje zawodowe ubezpieczonej zaakceptował kwalifikację jej osoby do grona osób częściowo niezdolnych do pracy.

Z drugiej strony powtórne zastrzeżenia pozwanego, sformułowane przez Przewodniczącego Komisji Lekarskiej nie odnoszą się do uwag merytorycznych podniesionych przez biegłych, zaś koncentrują się na warstwie dotyczącej rzetelności badania w toku postępowania przed organem rentowym. Stąd też należy stwierdzić, że od pewnego czasu zauważalna jest w sprawach rentowych pozamerytoryczna polemika biegłych z instytucjami orzeczniczymi organu rentowego, jak też pozamerytoryczne uwagi zespołów orzecznich ZUS. Niezależnie od tej warstwy opinii, która w ocenie Sądu nie powinna stanowić części pisemnego uzasadnienia opinii, czy też stanowiska organu rentowego, nie można domagać się kontynuacji postępowania dowodowego, o ile nie neguje się merytorycznego rozpoznania schorzeń towarzyszących osobie ubiegającej się o rentę. Inaczej mówiąc, jeśli nie neguje się podniesionych zarzutów do istoty rozpoznania. Strona pozwana nie wskazała ma czym na polegać sprzeczność opinii biegłych sądowych z dokumentacją zgromadzoną w sprawie, która odzwierciedla stopień zaawansowania schorzeń ubezpieczonej.

Faktycznie obie opinie [podstawowa i uzupełniająca] zawierają zwięzłe uzasadnienie stanowiska, które w oderwaniu od całej treści opinii może sugerować jej lakoniczność. Tak jednak nie jest, zwłaszcza gdy analiza tego dowodu obejmie część dotyczącą wywiadu, badania przedmiotowego i rozpoznania, a w opinii uzupełniającej również odpowiedź na zarzuty strony pozwanej. Zatem dopiero analiza całokształtu tych opinii pozwala na akceptację wyrażonego w niej stanowiska.

W tym miejscu należy podkreślić, że w sprawie, której przedmiotem jest prawo do świadczenia rentowego z ubezpieczenia społecznego, warunkująca powstanie tego prawa i będąca elementem ustaleń faktycznych ocena niezdolności do pracy wymaga wiadomości specjalnych i musi znaleźć oparcie w dowodzie z opinii biegłych posiadających odpowiednią wiedzę medyczną adekwatną do rodzaju schorzeń osoby zainteresowanej. Wprawdzie w ramach przyznanej Sądowi swobody w ocenie dowodów może on i powinien poddać opinii biegłych stosownej weryfikacji dla uznania ich za przekonujące, jednakże nie może opierać się wyłącznie na własnej wiedzy, oderwanej od specjalistycznej wiedzy medycznej. W konsekwencji Sąd nie może - wbrew opinii biegłych, dostarczających sądowi wiedzy specjalistycznej koniecznej do dokonania oceny stanu zdrowia osoby ubiegającej się o świadczenie rentowe, w tym rodzaju występujących schorzeń, stopnia ich zaawansowania i nasilenia związanych z nimi dolegliwości, stanowiących łącznie o zdolności do wykonywania zatrudnienia bądź braku takiej zdolności - oprzeć się na własnym przekonaniu, zasadach logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i wiedzy powszechnej, które to kryteria ze zrozumiałych względów nie obejmują specjalistycznej wiedzy medycznej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2000 roku, II UKN 498/99 OSNAPiUS 2001/19 poz. 597, z dnia 7 lipca 2005 roku II UK 277/2004 OSNP 2006/5-6 poz. 97 z dnia 14 marca 2007 roku, III UK 130/2006, LexPolonica nr 1871267, OSNP 2008/7-8 poz. 113 oraz powołane orzecznictwo).

Należy wskazać, że zmiany w organizmie powodujące przeciwwskazania zdrowotne do wykonywania pracy na dotychczasowym stanowisku nie przesądzą o niezdolności do pracy, nawet częściowej, jeżeli zdolność do wykonywania pracy zgodnej z kwalifikacjami została zachowana. Jednakże biegli, oceniający stan zdrowia wnioskodawczyni, konsekwentnie twierdzili, że utraciła ona w znacznym stopniu zdolność do wykonywania pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji, predyspozycji psychofizycznych, wieku i poziomu wykształcenia, albowiem z uwagi ma trudności w poruszaniu się i wykonywaniem powierzonych prac. W konsekwencji mając na uwadze wiarygodne opinie biegłych lekarzy, należało uznać wnioskodawczynię za częściowo niezdolną do pracy w zakresie wskazanym w opinii lekarskiej, co też prawidłowo wyjaśnił Sąd Okręgowy.

W obliczu prawidłowych i wiarygodnych opinii biegłych Sąd Apelacyjny nie widział potrzeby uzupełniania postępowania dowodowego i przeprowadzania kolejnego dowodu z opinii biegłych, gdyż wszystkie istotne w sprawie okoliczności zostały w należyty sposób wyjaśnione. Jak słusznie stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 lutego 2003r., sygn. V CKN 1622/00, LEX nr 141384, Sąd rozpatrujący sprawę nie jest obowiązany dopuszczać kolejnych dowodów z opinii biegłych tylko dlatego, że złożona opinia jest dla strony niekorzystna. Potrzeba powołania innego biegłego powinna wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczas złożonej opinii. W podobnym tonie Sąd Najwyższy wypowiedział się też w wyrokach z dnia 16 września 2009r., sygn. I UK 102/09, LEX nr 537027 i z dnia 15 lutego 1974r., sygn. II CR 817/73, LEX nr 7404, w których Sąd Najwyższy wskazał, iż Sąd rozpatrujący sprawę ma obowiązek dopuszczenia dowodu z dalszych biegłych lub z opinii instytutu tylko wtedy, gdy zachodzi tego potrzeba, a więc wówczas gdy opinia złożona już do sprawy zawiera istotne braki, względnie też nie wyjaśnia istotnych okoliczności. W rozpatrywanej sprawie również w ocenie Sądu Apelacyjnego opinie sporządzone przez biegłych nie zawierają braków, a zostały sporządzone rzetelnie, ze znajomością rozpatrywanych kwestii przez specjalistów zajmujących się od wielu lat schorzeniami, na które cierpi wnioskodawczyni. Z uwagi na to nie można było uznać zastrzeżeń skarżącego za zasadne, a należało uznając, iż sporządzone w sprawie opinie w należyty sposób wyjaśniają sporną w sprawie kwestię i nie potrzebują uzupełniania ani powoływania dodatkowych biegłych.

Sąd I instancji nie naruszył przepisów postępowania art. 217 § 3 kpc poprzez oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii nowego biegłego z zakresu ortopedii. Sąd Okręgowy słusznie oddalił powyższy wniosek uznając, że okoliczności sporne zostały już dostatecznie wyjaśnione. Zauważyć należy, że powołany w sprawie biegły lekarzy specjalista z zakresu ortopedii dysponował wiadomościami specjalistycznymi, niezbędnymi do stwierdzenia okoliczności mających istotne znaczenie dla sprawy, a wydanie opinii poprzedziła szczegółowa i wnikliwa analiza dokumentacji lekarskiej z przebiegu jego leczenia, przeprowadzony z nią wywiad oraz wynik badania przedmiotowego. Biegli w tym również biegły z zakresu ortopedii w opinii uzupełniającej odnieśli się w sposób przekonujący do zarzutów pozwanego. Wskazali jakie schorzenia rozpoznane u wnioskodawczyni czynią ją niezdolną do pracy. Swoje ostateczne wnioski poczynili mając na uwadze stopień zaawansowania schorzeń, wykonywaną przez wnioskodawczynię pracę i posiadane kwalifikacje. Okoliczność, że biegli prezentują odmienne stanowisko co do niezdolności wnioskodawczyni do pracy nie świadczy w żaden sposób o braku obiektywizmu i stronniczości.

Zważywszy na powyższe nie można było uznać również zarzutu naruszenia prawa materialnego za zasadny, gdyż spełniając wszystkie przesłanki warunkujące przyznanie prawa do renty wnioskodawcy przysługiwało świadczenie na okres niezdolności do pracy wskazany przez biegłych. Zatem Sąd I instancji zasadnie orzekł o zmianie zaskarżonej decyzji i o przyznaniu wnioskodawczyni świadczenia rentowego.

W tym stanie rzeczy apelacja pozwanego podlega oddaleniu z mocy art. 385 kpc.